

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента

ГЛУШКО Тетяни Віталіївни

на дисертаційну роботу **Ясинської Тетяни Олександрівни** з теми **«Підготовка майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка)

1. Актуальність теми роботи та її зв'язок із науковими дослідженнями

Дисертаційне дослідження Ясинської Тетяни Олександрівни присвячене важливій та актуальній проблемі в галузі методики навчання іноземних мов, а саме: підготовці майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання. Глобалізаційно-інтеграційні процеси в світі, інтенсивний розвиток міжнародних зв'язків, соціально-економічні зміни в Україні зумовлюють нові вимоги до професійної підготовки компетентних фахівців філології з вищою освітою. А необхідність оновлення професійної підготовки перекладачів на державному рівні заявлена в таких нормативних документах, як: законі України «Про освіту» (2017), законі України «Про вищу освіту» (2014, з новою редакцією від 2022 р.), основному документі європейського освітнього проєкту стандартизації перекладацької освіти «ЕМТ» («European Master's in Translation» – «Європейський магістр із перекладу»), ключових стандартах перекладацької галузі EN ISO 17100:2015 «Послуги перекладацькі. Вимоги до перекладацьких послуг» та інших. Головним спрямуванням підготовки майбутніх перекладачів є розвиток у студентів умінь перекладацької діяльності, тобто посилення практичної спрямованості навчання, що, безумовно, вимагає застосування інтерактивних методів навчання в освітньому процесі як прогресивних інструментаріїв для ефективного формування професійної компетентності сучасного

перекладача. Зважаючи на це, проблематику дисертації слід визнати не лише актуальною, а й перспективною.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження є складовою частиною комплексного дослідження теми кафедри педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№ 0114U007157), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Автором досліджувалась проблема підготовки майбутніх перекладачів англійської мови до професійної діяльності інтерактивними засобами навчання. Тему дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 9 від 31.03.2022 р.).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Беззаперечною є наукова новизна запропонованого дослідження, у якому вперше *розроблено й науково обгрунтовано* методологічні концепти, визначено методологічні підходи до підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання (компетентнісний, трансдисциплінарний, контекстний, особисто-діяльнісний); *виявлено і науково обгрунтовано* педагогічні умови підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами, а саме: насичення освітнього процесу інтерактивними методами навчання; стимулювання позитивної мотивації до вивчення теорії перекладу та здійснення перекладацької діяльності; забезпечення міждисциплінарних зв'язків під час професійно-спрямованої підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання; *визначено* складові підготовленості

майбутніх перекладачів англійської мови, а саме: білінгвальний компонент (показники: зорово-перцептивний, граматичний, рецептивно-мовленнєвий, комунікативно-мовленнєвий), екстралінгвістичний компонент (показники: культурно-контекстуальний, національно-специфічний), перекладацький компонент (показники: аналітично-стилістичний, інструментально-пошуковий, перекладацько-формувальний, аудіально-перцептивний) та особистісний компонент (показники: розпізнавально-репродуктивний, загальнокультурний, фахово-соціальний); *розроблено* модель та методику підготовки майбутніх перекладачів англійської мови до професійної діяльності інтерактивними методами навчання та підтверджено їх ефективність.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що *розроблено* методику підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання; *створено* відповідну систему вправ, що складається із трьох підсистем, а саме: ознайомлювально-теоретичної, навчальної, креативно-продуктивної, в які впроваджено інтерактивні методи навчання, *розроблено* методичні рекомендації до вправ кожної підсистеми; *видано* навчальний посібник до практичних занять з навчальної дисципліни «Теорія та практика перекладу», спрямований на розвиток знань, умінь і навичок лінгвістичних та культурологічних аспектів вивчення іноземної мови; *підготовлено* спецпрактикум «Переклад текстів з використанням засобів ІКТ та їх перекладацький аналіз».

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Результати дисертації висвітлено у 12 публікаціях автора, з яких 3 статті – у наукових фахових виданнях, що входять до категорії Б з педагогіки, 6 публікацій апробаційного характеру, 3 публікації, що додатково відображають матеріали дисертації.

Зміст публікацій здобувачки, напрям міжнародних наукових конференцій, де відбулася апробація основних наукових положень та результатів дисертації, повною мірою розкривають дослідницьку проблему.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Сформульовані в дисертації Ясинської Тетяни Олександрівни наукові положення, висновки і рекомендації є логічними, аргументованими та послідовними. Проведений аналіз роботи дає підстави стверджувати, що науковий і поняттєвий апарат дослідження визначено відповідно до вимог такого рівня робіт і є достатнім для розв'язання окреслених завдань і поставленої мети. Не викликають заперечень коректно сформульовані предмет та об'єкт дослідження, гіпотеза, наявні суперечності в теорії і практиці підготовки перекладачів англійської мови в Україні, наукова новизна, практичне значення. Успішному розв'язанню завдань наукового пошуку сприяв використаний комплекс науково-педагогічних методів: теоретичних, емпіричних та статистичних. Висновкам та основним положенням дисертації характерна повнота та логічність викладу, обґрунтованість і достовірність, яка підкріплюється опрацюванням достатньої кількості джерел (253 найменувань, із них 44 – іноземною мовою) і впровадженням результатів дослідження у площину практичної діяльності мовних ЗВО України.

6. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Структура роботи відповідає меті дослідження та завданням, що вирішуються, і адекватно відображає траєкторію руху дослідницької думки. Матеріал викладено повно і послідовно, у кожному параграфі підсумовується викладене, кожний розділ завершують логічні висновки. В анотації

репрезентовано провідні положення дисертації, подано основні визначення та характеристики.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного висновку і додатків. Основний текст дисертації становить 197 сторінок. У тексті вміщено 18 таблиць, 4 рисунки.

Чітка постановка проблеми дослідження й коректно визначений методологічний апарат дали дисертантці можливість здійснити систематизацію матеріалу, що висвітлює особливості проведення підготовки майбутніх перекладачів англійської мови до професійної діяльності інтерактивними методами навчання мови в закладах вищої освіти; обґрунтувати й розробити експериментальну модель та методику підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання; представити та обґрунтувати педагогічні умови для їх реалізації.

У першому розділі дисертації **«Теоретичні засади підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання»** розглянуто низку питань, які дослідниця виокремлює як теоретичні основи проблеми, що досліджується. Передусім, з'ясовано ключові поняття дослідження: «інтерактивні технології», «інтерактивні методи» «інтерактивні методи навчання» та схарактеризовано параметри їх співвіднесення в експериментальній проєкції; розкрито структурно-компонентний склад цих понять та значення в процесі підготовки майбутніх перекладачів англійської мови до професійної діяльності.

Дуже вдало та детально проаналізовано становлення системи теорії і практики перекладознавства в Україні, починаючи з 30-х років XIX століття, охоплено різні періоди розквіту цієї науки, вивчено навчальні програми дисципліни «Перекладознавство» за різні періоди її викладання в навчальних закладах України, окреслено потреби і проблеми, які виникали за весь цей час підготовки українських перекладачів. Проведено ретельний аналіз потреб сучасного ринку перекладацьких послуг у контексті освітньо-нормативних

стандартів в Україні і чітко виокремлено вимоги, які існують сьогодні на ринку праці перекладацьких послуг, що вкрай необхідно враховувати в процесі підготовки висококваліфікованих перекладачів у вищих навчальних закладах.

Також дисертантка висвітлює особливості підготовки майбутніх перекладачів англійської мови до професійної діяльності та акцентує на проблемах, які існують в освітньому процесі і які знаходять вирішення в представленій дисертації.

У другому розділі дисертації **«Методологічні засади підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання»** репрезентовано сучасні методологічні підходи до підготовки майбутніх перекладачів англійської мови; виокремлено принципи підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами; представлено сучасний стан підготовленості майбутніх перекладачів англійської мови; розроблені критерії та показники оцінювання підготовленості студентів до перекладацької діяльності; сформульовано та детально описано рівні підготовленості майбутніх перекладачів англійської мови. Представлено завдання та результати констатувального етапу експерименту. Весь матеріал подано чітко, логічно та аргументовано, супроводжено таблицями та відповідними рисунками.

У третьому розділі дисертації **«Експериментально-дослідна робота з підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання»** подано авторське розуміння сутності категорії «педагогічні умови», що вможливило визначення та опис напрямів роботи з майбутніми перекладачами з метою формування їх наукового світогляду. Цей розділ є найціннішим у роботі, оскільки саме в ньому пропонується цілісна система роботи щодо підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання; представлена модель та експериментальна методика підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами з відповідною системою вправ.

Дисертантка чітко, на професійному рівні і з опорою на теоретичні розвідки фіксує мету кожного етапу, описує його характеристики, наводить форми роботи, що адекватні кожному з етапів. Робота добре проілюстрована вправами та завданнями, які включають інтерактивні методи навчання.

В цьому розділі представлено також результати експериментального дослідження та доведено в ході ретельно підготовленого педагогічного експерименту ефективність та дієвість визначених педагогічних умов, розробленої експериментальної моделі та методики її реалізації.

7. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Дисертаційна робота чітко структурована і відповідає встановленим вимогам до її оформлення. Відзначимо стиль викладу наукових положень, матеріалів досліджень та висновків, який є зрозумілим і доступним для сприйняття.

Позитивне враження створює вмілий добір засобів експериментального дослідження, уміле користування цими засобами, велика кількість учасників, залучених до дослідження.

Ознайомлення з текстом дисертації Тетяни Ясинської дає підстави стверджувати, що наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що висуває МОН України.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

В цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер і жодною мірою не впливають на значущість дисертаційного дослідження.

1. Авторка правомірно стверджує, що існують різні трактування поняття «інтерактивні методи навчання», і детально описує їх. На нашу думку, було б логічним в такому випадку привести власне визначення

терміну «інтерактивні методи навчання стосовно підготовки майбутніх перекладачів англійської мови».

2. На нашу думку, в тексті дисертації варто було б зазначити, чи були в студентів-майбутніх перекладачів труднощі під час проведення експерименту в процесі їх підготовки до професійної діяльності і за допомогою чого ці труднощі нівелювалися.

3. Вважасмо, що назва параграфа 2.2. «Принципи підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами» є дещо вужчою за його зміст, бо в параграфі представлено не тільки основні принципи інтерактивного навчання, які авторка задіює в роботі, а й описано «інтерактивні методи навчання» та їх класифікації. На нашу думку, логічно було б цей матеріал про методи навчання представити в окремому параграфі.

4. Здобувачка описує мету другого етапу, який має назву – *продуктивно-творчий*, як: «поглиблення знань щодо граматичних структур та конструкцій, культурних особливостей англомовних країн, формування та удосконалення навичок використання засвоєної лексики у діалогічному і монологічному мовленні та особливостей роботи з перекладацькими інструментами, вмінь розпізнавати перекладацькі помилки та коригувати їх». Ми вважаємо, що *граматичний аспект* презентований в меті, а саме, «поглиблення знань щодо граматичних структур та конструкцій» не є зовсім доцільним на цьому етапі. По-перше, вивчення граматики проходить на окремих заняттях з практичної граматики, а по-друге, цей етап називається *продуктивно-творчий*, тобто передбачає вже не просто роботу з граматичними конструкціями, а генерування креативних ідей та продукування власного мовлення.

5. На нашу думку, необхідно було б при описі моделі окремим блоком зазначити інформацію про особливості організації самостійної роботи з підготовки майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання, що є особливо актуальним, враховуючи ситуацію з воєнним станом у нашій країні.

Висловлені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Ясинської Тетяни Олександрівни.

9. Загальні висновки

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що кваліфікаційна наукова праця «Підготовка майбутніх перекладачів англійської мови інтерактивними методами навчання», є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, яке має вагоме теоретичне і прикладне значення для розвитку педагогічної науки, відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», (Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2022 р. № 44, зі змінами), а його авторка – ЯСИНСЬКА Тетяна Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри германських і східних мов
та перекладу Міжнародного гуманітарного
університету (м. Одеса)

Тетяна ГЛУШКО

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ

Начальник відділу кадрів
Міжнародного гуманітарного університету

Оксана КОВАЛЬОВА

